

Sůl kuchyňská — ať se vyskytuje čistá jako sůl kamenná nebo smíšená se zemí (hlínou) nebo rozpuštěná v přirozených nebo uměle vyhloubených pramenech, — jest netoliko vyhrazeným nerostem, nýbrž přímo předmětem monopolu státního. I dobývání soli mořské náleží sem; jsou povinni držitelé soukromých soliváren veškeru vydobytou sůl přenechati eráru za ustanovenou cenu. Svoboda hornictví netýká se tedy těžení soli, jež rezervováno jest státu, a nesmí tudíž úřady horní soukromníkům propůjčiti ani kutacího práva, aby mohli hledati a otevřítí sůl kuchyňskou v ložiscích, pramenech nebo solankách, ani uděliti jim práva k dobývání soli v naznačených místech. Jeť naopak každý úřad horní povinen, nabuda povědomostí o vyskytnutí se soli kamenné, solných pramenů nebo pod. zemních solanek, podati bez prodlení příslušnému úřadu finančnímu zevrubné oznámení o tom, aby úřad tento učinil potřebná opatření na ochranu monopolu státního (§ 2 prov. předp.).

V. Obor působnosti úřadů.

O sporném objemu a výkonu regálu horního mezi dvěma stranama povoláno jest rozhodovati v I. instanci horní hejtmanství, zvláště pokud jde o otázku, zda dotyčný nerost jest vyhrazeným čili nic; vede-li se důkaz, dožádají se pravidelně znalci (chemikové) o podání nálezu.

Zařadují-li se všechny druhy uhlí černého a hnědého v kategorii vyhrazených nerostů, nesejde na upotřebitelnosti nerostu tohoto co do obsahu jeho, nýbrž na tom, že dle pravidel vědy uznán jest kámen tento za »uhlí« (nál. spr. dv. soud. ze dne 30. listopadu 1889 č. 3703, sb. »Budwinski« č. 4990). Mají tedy úřady horní za povinnost, stále míti na očích předmět regálu horního.

Většina kamenů a zemin — zvláště barevných, — dále četné t. zv. minerální vody obsahují větší nebo menší množství kovů, síry, soli, a přece nemohou být vztaženy mezi vyhrazené nerosty, poněvadž nelze jich v celku upotřebiti k technické výrobě těchto vedlejších součástí jejich. Při posuzování této upotřebitelnosti rozhodují dosavadní zkušenosti v oboru huťarství a nerostopisu; rovněž může k posouzení pojmu vyhrazených nerostů náležitého vodítka poskytnouti značný pokrok věd vůbec.

Je-li pochybnost o tom, sluší-li určitý nerost zařaditi do třídy nerostů vyhrazených čili nic, dlužno uvážiti vylíčené poměry, vyslechnouti mínění odborníků nebo dotázati se míst vyšších; jestliže by úřady horní neměly bezpečných zpráv a vědomostí o takovýchto nových, dosud neobvyklých účincích součástí nerostových shora naznačených, povinny jsou ihned zpravit o tom představený úřad, jenž pak vyžádá si pokynů ministerstva (§ 1 vyk. předp.).

Regál poštovský viz Poštovníctví.

Registratura viz Spisovna.

Reglement služební vojenské jest soubor předpisů o vojenské službě v míru i ve válce platících pro všechny části vojska a pro všechny osoby válečné moci rakousko-uherského mocnářství, totiž: pro vojsko a válečné námořnictvo, pro c. k. rakouskou zeměbranu a pro kr. uherskou zemskou obranu (četnictvo, honvédy), konečně — ve válce — i pro oddíly domobrany povolané do zbraní. Reglement služební spočívá na stát. zákl. zák. ze dne 21. prosince 1867 č. 61 ř. z. (kus *a*) o provádění moci vládní a výkonné (č. 145 čl. 5), dále na stát. zákl. zákonu o společných záležitostech (§ 146 § 1 *b*), konečně zakládá se na uherském zákonu